

**—دکتر امیر ارجمند از چگونگی تاسیس انجمن فرهنگی مطالعات جوامع فارسی زبان
برایمان بگوئید؟**

— فکر تشکیل انجمن برای مطالعات جوامع فارسی زبان در جلسه‌ای در سه‌شنبه ۲۹ دی ماه ۱۳۷۱ (۱۹ ژانویه ۱۹۹۳) در منزلمان در زرگنده که شائزده نفر از اساتید علوم انسانی و اجتماعی از تهران و شهرستانها به آن دعوت شده بودند مطرح گردید و مورد استقبال تمام حضار قرار گرفت. بنا شد من کار تأسیس را در آمریکا و اروپا شروع کنم و دوستان کار را در ایران تعقیب نمایند. پس از مراجعت به آمریکا جلسه‌ای به منظور تاسیس انجمن با شرکت عده‌ای از محققین برجسته در ۱۶ می ۱۹۹۳ در واشنگتن برگزار گردید.

پیشنهاد تشکیل انجمن به اتفاق آرا تصویب شد و گروه کوچکی مامور تهیه اساسنامه آن گردید. پیش نویس اساسنامه برای اظهار نظر بین همکاران در ایران و آمریکا پخش و با در نظر گرفتن یکی دو پیشنهاد رسیده اصلاح گردید و انجمن براساس آن در ۴ مارس ۱۹۹۶ در ایالت نیویورک به ثبت رسید. از چهارم سپتامبر همان سال هم به عنوان یک موسسه عمومی غیردولتی و غیرانتفاعی اجازه فعالیت یافت.

—اهداف اولیه انجمن چه بود و چه حوزه‌هایی را در بر می‌گرفت؟

— در نشست اولیه هدف اصلی انجمن باز نمودن باب مراوده و تبادل نظر بین اساتید و محققین

ایرانی و همکارانشان در سایر نقاط جهان که علاقمند به مطالعه حوزه تمدن مبینی بر زبان و ادبیات فارسی هستند تعریف گردید. اهداف دیگری نیز برای انجمن در نظر گرفته شد که در جلسات بعدی نیز مورد بحث و تعدیل قرار گرفت. اساسنامه هدفهای اصلی انجمن را چنین مشخص می‌نماید:

- پیشبرد مطالعات در زمینه علوم اجتماعی و انسانی به مفهوم وسیع شامل رشته‌هایی چون انسان‌شناسی، قوم‌شناسی، اقتصاد، تاریخ، زبان‌شناسی، علوم سیاسی و جامعه‌شناسی.
- ایجاد، گسترش و تشویق مبادلات و ارتباطات علمی، فرهنگی و آموزشی در سطح بین‌المللی و در جوامع حوزه زبان فارسی.
- اعتلای فرهنگ عمومی و تفاهم متقابل در منطقه از راه انتشار نتایج کوشش‌های علمی اعضا.

در اینجا باید بیفزاییم که مطالعات علمی اعضا انجمن در زمینه جنبه‌های مختلف تمدن و فرهنگ مشترک و تاریخ و ساختمان اجتماعی کشورهای آسیای میانه، ایران و شبه قاره هند می‌باشد.

- شنیده شد که انجمن در قلمرو زبان فارسی در تاجیکستان، هند و پاکستان هم دفاتری دارد؟

- به دنبال دو سفر مقدماتی من به هند، پاکستان، ازبکستان و تاجیکستان در ۱۹۹۷ و ۱۹۹۹ و سفر خانم دکتر جوان گروسی (Jo - ann Gross) دبیر انجمن به آسیای میانه در تابستان ۲۰۰۰، اولین دفتر انجمن در سال ۱۹۹۹ در مرکز مطالعات تاریخی دانشگاه جواهر لعل نهرو دهلی نو افتتاح گردید و دفاتر انجمن در تاشکند و دوشنبه نیز از سال گذشته (۲۰۰۰) باز شده و شروع به کار کرده‌اند. شورای اروپایی انجمن که شامل روسیه و اروپای شرقی نیز می‌باشد در سال ۲۰۰۰ تشکیل و دفتر آن در بخش زبانها و فرهنگهای شرقی دانشگاه اوترخت هلند می‌باشد. از ماه گذشته دفاتر انجمن در دانشگاه آزاد علامه اقبال اسلام آباد و دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران نیز شروع به کار کرده‌اند.

- انجمن در تاجیکستان و هند چه فعالیت‌هایی انجام داده است؟

- اولین جلسه رسمی شعبه مستقل انجمن در هندوستان با شرکت اینجناب و پانزده نفر از اساتید دانشگاههای هند در روز ۳ ژانویه ۲۰۰۱ در کنگره تاریخ هند در کلکته برگزار گردید. موضوع جلسه «تاریخ ادبیات هند و فارسی» بود. بنا شد منتخبی از مقالات ارائه شده از جمله

● کنفرانس مطالعات ایرانی (خرداد ۱۳۷۹) - از راست: پیترو چلکونفسکی - علی دهباشی و سعید امیر ارجمند

مقاله پروفسور عرفان حبیب از دانشگاه اسلامی علیگره دربارهٔ دبستان المذاهب و مقاله پروفسور عبدالودود اظهر دهلوی از دانشگاه جواهر لعل نهرو دربارهٔ ترجمه‌های فارسی رامایانا از طرف انجمن مطالعات جوامع فارسی زبان و کنگره تاریخ هند به صورت کتابی منتشر شود. شعبهٔ انجمن در تاجیکستان یک سمینار یکروزه دربارهٔ «تاریخ ایرانشناسی» در ۲۶ دسامبر ۲۰۰۰ در دوشنبه برگزار نمود که در طی آن پروفسور دار خدا سیمرنیف، پروفسور مقدمه اشرفی و دکتر بحرالدین علیف (علیزاده) سخنانی ایراد نمودند.

شعبهٔ انجمن در هند و شعبهٔ آسیای میانه دو برنامهٔ مستقل انتشار متون فارسی را از امسال شروع خواهند نمود و شعبهٔ انجمن هند برنامه‌ایی برای کمک به دانشجویان دوره دکترا و تاریخ و زبان فارسی دارد.

— انجمن مطالعات در ایران به چه پیشرفتهایی دست یافته است؟

— متأسفانه پیشرفت انجمن در ایران کندتر از سایر کشورها بوده است. ولی اجازهٔ ثبت انجمن فرهنگی مطالعات جوامع فارسی زبان به تازگی به تصویب وزارت ارشاد رسیده است. انجمن جلسه‌ایی برای معارفه و پذیرش اعضاء در روز چهارشنبه ۱۰ اسفند ماه ۱۳۷۹ در تالار ابن‌خلدون دانشکدهٔ علوم اجتماعی دانشگاه تهران برگزار خواهد کرد و از کلیهٔ علاقمندان دعوت

شرکت در آنرا می‌نماید. امید است با تعیین اعضای انجمن در این جلسه فعالیت‌های دفتر آن در دانشکده علوم اجتماعی شروع شده و به سرعت گسترش یابد.

— آیا انجمن دارای نشریه‌ایی هم خواهد بود؟

— نشریه سالانه انجمن تحت عنوان مطالعات جوامع فارسی زبان Studies on Persianate Societies به دو زبان فارسی و انگلیسی از پاییز امسال در تهران منتشر خواهد شد و ما بین اعضای انجمن و کتابخانه‌های علمی در سراسر جهان توزیع خواهد شد. مدیریت کلی نشریه به عهده خود من می‌باشد و مقالات آن به وسیله سه سردبیر منطقه‌ایی (عرفان حبیب برای هند و پاکستان، فرخ امیر فریار از ایران و بحرالدین علوی از آسیای میانه) و تحت نظارت یک هیئت تحریریه بین‌المللی تنظیم می‌گردد. علاوه بر مقالات علمی سه مقاله کتابشناسی برای معرفی مهمترین کتابهای منتشر شده در ایران، شبه قاره هند و آسیای میانه در سال گذشته در هر شماره به چاپ خواهد رسید.

— برنامه‌های انجمن در ایران طی ماههای آینده از چه قرار است؟

— یکی از برنامه‌های مهم انجمن که از سال ۱۹۹۸ اجرا می‌گردد برنامه بورس‌های مسافرتی برای ایرانیانی است که از مراکز فرهنگی و گردهمایی‌های علمی در آمریکا از ایشان برای سخنرانی یا ارائه مقالاتشان دعوت شده باشد. اعلان شرایط این بورسها و بخش اطلاعات مربوط به گردهمایی‌های سالانه انجمن‌های مهم علمی که برای شرکت در آنها می‌توان از بورس‌های انجمن استفاده نمود از مسئولیت‌های مهم دفتر انجمن در تهران خواهد بود. برنامه دیگری که در دست می‌باشد قبول اعضاء در دانشگاه‌های خارج از مرکز و باز نمودن دفاتر انجمن در شهرستانهاست. دفتر انجمن در بخش مردم‌شناسی و برنامه‌ریزی دانشگاه شیراز آماده کار است و امیدواریم به زودی در سایر دانشگاهها نیز دفاتر انجمن افتتاح شوند. مهمترین برنامه انجمن در ماههای آینده برگزاری اولین گردهمایی عمومی انجمن در مهر ماه آینده در دانشگاه شیراز می‌باشد. گردهمایی عمومی انجمن برای هر دو سال یکبار پیش‌بینی شده است. طبق برنامه گردهمایی شیراز انشاءالله دو نفر از اساتید و محققین هند و پاکستان و دو نفر از آسیای میانه و پنج نفر از روسیه و اروپای شرقی و بیست و پنج نفر از آمریکا و اروپا برای شرکت در کنفرانس و تبادل نظر با همکاران ایرانی از خارج به ایران خواهند آمد.